

Foiaia românească

Vineri
22 ianuarie
1999

Anul II
Nr. 3

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ❖ Fondat în 1951 ❖ 8 pagini ❖ 20 forinți

Vizită de lucru la Arad

În săptămîna trecută, o delegație județeană din Bichiș s-a întreținut într-o vizită de lucru în județul vecin Arad din România. Delegația maghiară a fost condusă de **László Domokos**, președintele Adunării generale a Autoguverării județului Bichiș.

Cu ocazia vizitei la Arad, reprezentanții județului Bichiș au purtat tratative cu **Dan Ivan**, președintele Consiliului județean Arad, cu **Romulus Tasca** și **Achim Alexa**, vice-președinți ai Consiliului județean Arad.

În cadrul convorbirilor au fost trecute în revistă câteva probleme de ordin organizatoric cu privire la realizarea comună a programului PHARE. În aceeași ordine de idei a fost dezbătută și problema micului trafic de mărfuri dintre cele două județe.

Conducătorii județului Arad și Bichiș consideră necesară deschiderea frontierei – chiar dacă ocazional – și la alte puncte de trecere. Prin aceste măsuri se va înlesni transportul de mărfuri (în exclusivitate) pentru cele două țări.

În cadrul acestui program se planifică deschiderea frontierei la Dombegyháza respectiv Variaș pentru trecerea personală și a transportului de mărfuri.

După modelul frontierei cu Austria, unde s-au realizat puncte de trecere a frontierei cu caracter exclusiv turistic, și cele două județe doresc înființarea unor asemenea puncte. În acest sens s-ar putea amenaja trasee și puncte de interes sportiv-turistic: Dénesmajor–Crișan–Zerind, Mezöhegyes–Peregul Mic.

Aceste posibilități, deocamdată numai planuri, sînt ambiționate din partea ambelor județe. Mai mult chiar: în viitor probabil vor putea fi asigurate și fonduri bănești suplimentare pentru aceste realizări, în cadrul programului „Proiect PHARE CBC” ungaro-român, care sprijină astfel de inițieri.

Problematica minorităților va fi dezbătută în viitorul apropiat de o comisie mixtă.

În domeniul colaborării culturale s-au și fixat câteva acțiuni. Astfel cele două părți vor sprijini premiera piesei *Evita* la Arad precum și o premieră simfonică la Giula. (tj)

Ciclu de prelegeri pentru cauza naționalităților

La sfîrșitul săptămînii trecute a început – în organizarea Centrului Cultural județean Bichiș – un ciclu de prelegeri organizat pentru activiștii autoguverărilor minoritare din județ. La cursurile propuse s-au înscris în total 52 de reprezentanți ai minorităților, printre care și cinci membri români.

Prelegerile se axează pe probleme de actualitate din viața minorităților, dar cuprind și referiri concrete la modul de funcționare a autoguverărilor minoritare locale. Cursurile vor fi prezentate de specialiști din aparatul administrativ, precum și de reprezentanți ai ministerelor de resort.

Centrele culturale – la ora crizei generale

La sfîrșitul anului trecut, Parlamentul a votat legea cu privire la bugetul central al țării pentru anul 1999.

Acest buget conține și cifrele referitoare la subvențiile bănești ale statului acordate direct instituțiilor și fundațiilor culturale. În acest fel, conform planului bugetar, în acest an s-au alocat 6,5 miliarde de forinți autoguverărilor pentru întreținerea a 2640 de instituții culturale. Însă acest fond nu acoperă numai o treime a cheltuielilor anuale. În privința finanțării, așezările cu o populație sub două mii de locuitori se dovedesc a fi într-o situație mai dificilă, chiar critică.

Deci cifrele ne confirmă un lucru: fondurile financiare investite în cultură sînt foarte reduse, prosperarea sau chiar propășirea din acest domeniu a vieții sociale e dificilă. Inegalitatea în acest domeniu, profiturile diferențiate precum și inconsecvențele dăunează mult „consumului cultural”. Centre culturale prestigioase, renumite sînt în agonie sau „pe patul de moarte”, iar multe cămine culturale mai mici, modeste au fost lăsate pradă decăderii ruinului. În acest context trebuie apreciată situația bună din județul Hajdú-Bihar, unde în fiecare localitate funcționează instituție culturală. De altfel, dintre localitățile țării în 455 nu se desfășoară nici un fel de activitate culturală. Cu un motiv mai mult deci, pentru a urmări cu atenție destinul acestor instituții.

Ceea ce pe noi ne interesează în mod deosebit este situația căminelor culturale din comunele românești de pe meleagurile noastre, fiindcă aici viața culturală apără o cauză majoră: păstrarea și menținerea identității culturale și spirituale. Aproape fiecare comună își asumă cu responsabilitate acest principiu, și fiecare, în varianta sa, încearcă să se ridice din impasul actual. Însuflețiți animatori culturali caută soluțiile cele mai potrivite pentru mobilizarea maselor, înfruntînd greutățile financiare și lipsurile materiale în care se zbat.

Nu demult încă, aceste cămine culturale au fost adevărate focare ale răspîndirii culturii, ale diferitelor rămuri și forme de cultură, centre la care lumea se îndrepta pentru bilete de intrare la cîte un spectacol. Azi activiștii culturali – deseori – trebuie „să prindă cu arcanul” spectatorii pentru cîte-o reprezentație.

– Situația nu e chiar așa de gravă – e de părere **Mihai Ardelean**, directorul Căminului Cultural din Micherechi.

– Oamenii vin și azi cu plăcere la cămin, dacă au de ce, dacă văd rostul, dacă organizăm programe atractive... E adevărat că azi un program cultural, în cazul nostru să zicem „sătesc” nu poate concura cu un spectacol de gală transmis de televiziune. Condițiile și pretențiile actuale față de un spectacol s-au schimbat mult...

Trebuie să constatăm așadar o dislocare a centrului de greutate din cadrul instituțiilor culturale. Atenția și preocuparea – de cele mai multe ori – cade pe acțiunile întreprinse în cadrul unor cluburi și cercuri.

Referența Căminului Cultural din Aletea **Katalin Topa** e de părerea că în perma-

(Fotografia este ilustrație)

nență trebuie căutate forme și căi noi pentru a atrage cît mai mulți oameni.

– Ca să vă convingeți, pot spune că la căminul nostru cultural cercurile, microcomunitățile sînt stabile și active. Aici mă refer în primul rînd la formațiile folclorice românești și germane. Pe lângă acestea mai funcționează și alte grupuri mici cu program de funcționare aparte. Dar paralel cu toate acestea, organizăm cu regularitate diverse programe, cursuri și cicluri de prelegeri pentru diferitele grupuri de vîrstă ale populației...

Și **Petru Sălăjan**, directorul Căminului Cultural din Chitighaz e de părerea că activitățile din cluburi – deci în grupuri mai mici – au vitalitate mai mare, și este mai puțin costisitoare, deși activitatea acestor cercuri nu este atît de spectaculoasă ca cea a formațiilor sau ansamblurilor culturale.

În schimb, o problemă pentru oricare conducător din instituțiile culturale o înseamnă cheltuielile tot mai mari.

– Azi prețul ridicat al consumului de curent electric, al apei, cheltuielile de încălzire, aprovizionarea unor rechizite, toate acestea înseamnă sume enorme față de anii trecuți. Iar renovările, reparațiile sau cîte-o curățenie generală costă mult.

Dar directorul din Chitighaz îmi explică și un alt lucru:

– Pentru asigurarea unor sume bănești suplimentare, conducerea multor cămine culturale e constrînsă să deschidă prin mandatori bufeturi, chioșcuri de cărți, și alte unități comerciale. Aceste antreprize sînt soluții „de silă” dictate de necesități, tocmai pentru că aceste unități comerciale – deși n-au nimic comun cu sfera culturală – plătesc chirie, sau varsă un anumit procentaj din profitul lor în bugetul centrului cultural. Iar conducătorii căminelor culturale sînt nevoiți să caute noi și noi soluții – surse financiare – pentru a supraviețui...

Dar tot greutățile financiare generează și alte forme nedemne, inferioare sau chiar dubioase de culturalizare. Fiindcă un program de discotecă, oricît de nepretențios ar fi el, nu e o formă de culturalizare, ci de distracție – dar fiindcă nu pretinde prea multe investiții, în timp ce organizarea unei expoziții cere muncă, bani și organizare multă, fără să aducă folos bănesc...

– Dar oricît am fi noi de idealști, oricît am zice noi că niciodată cultura nu poate fi apreciată în bani, fără posibilități materiale și fără surse financiare sigure nu putem face culturalizare serioasă. Uneori chiar nu mai știm de unde vom obține bani și cum vom putea realiza programul respectiv... Și totuși ne batem capul în privința unor noi forme de culturalizare și de distracție... – m-a asigurat **Katalin Topa**.

Într-adevăr, azi e poate mai greu ca oricînd să fii un bun conducător al unei instituții culturale, dar misiunea aceasta de „profet cultural” cere tocmai abnegație și convingere. Numai astfel se poate menține această rețea a instituțiilor culturale, de care societatea noastră are nevoie și azi, chiar mai mult ca oricînd.

Părerile, reflecțiile de mai sus le-am notat nu demult, dar concluzia m-a preocupat în repetate rînduri. Iar acum, citind un material rezumativ și ilustrat cu cifre despre domeniul cultural, m-am întrebat dacă azi, cînd nu avem bani pentru nimeni și pentru nimic, atunci ce viitor îi așteaptă pe acești activiști culturali (și pe alții), care duc o luptă cu morile în vînt, dorind să ridice nivelul și pretențiile culturale ale oamenilor la acest sfîrșit de mileniu.

– juhász –

Din cuprins:

● Printre mici bucurii...

(Pag. a 3-a)

● „Copiii învață cu plăcere româna...”

(Pag. a 4-a)

● Iazigi, roxolani, alani, sarmați pe teritoriul Cîmpiei Ungare

(Pag. a 6-a)

Apel pentru participare la concursul publicat de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice”

Tematica concursurilor:

– Programe instructive pentru copii și tineret, organizarea unor tabere de specialitate pentru tineretul de minoritate.

Prima etapă (15 mai 1999 – 30 septembrie 1999).

Termen de înaintarea dosarelor: 12 martie 1998.

Decizie asupra rezultatelor: 29 aprilie 1999.

A doua etapă (1 octombrie 1999 – 29 februarie 2000).

Termen de înaintarea dosarelor: 6 august 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 9 septembrie 1999.

– Pregătirea sau perfecționarea specialiștilor din viața culturală și publică a minorităților naționale și etnice.

Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 9 aprilie 1999 Decizie asupra rezultatelor: 20 mai 1999.

– Medii regionale și locale în limba maternă ale minorităților naționale și etnice. Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 19 februarie 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 11 martie 1999.

– Cercetări cu tematică de minoritate. Termen de înaintarea dosarelor: 26 februarie 1999. Decizie asupra rezultatelor: 25 martie 1999.

– Activitate editorială, difuzare și propagare, traduceri literare. Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 28 mai 1999. Decizie asupra rezultatelor: 24 iunie 1999.

– Activitate teatrală profesionistă și de amatori în limba maternă. Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 19 februarie 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 11 martie 1999.

– Activitate legată de viața religioasă a comunităților, practică în limba maternă. Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 9 aprilie 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 20 mai 1999.

– Sprijinirea acțiunilor de colecționare.

Termen de înaintarea dosarelor de concurs: 28 mai 1999. Decizie asupra rezultatelor: 24 iunie 1999.

– Sprijinirea activităților de păstrarea tradițiilor și a programelor culturale

Prima etapă (1 ianuarie 1999 – 30 aprilie 1999).

Termenul de înaintarea dosarelor de concurs 19 februarie 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 11 martie 1999.

A doua etapă (1 mai 1999 – 30 septembrie 1999).

Termenul de înaintarea dosarelor de concurs 12 martie 1999.

Decizie asupra rezultatelor: 29 aprilie 1999.

A treia etapă (1 octombrie 1999 – 29 februarie 2000).

Decizie asupra rezultatelor: 24 iunie 1999.

Dosarele de concurs trebuie înaintate pe baza unor formulare, care se pot procura împreună cu o anexă, care cuprinde un îndrumător. Dosarele se pot procura: **personal** la biroul central al Fundației, Budapest V, str. Akadémia 3., prin poștă, solicitând formularul C5 din partea adresei: 1357 Budapest, Pf. 2., sau prin Internet: <http://W3.datanet.hu/~mnekk>

Important! Pentru fiecare program, pentru orice inițiativă trebuie concurat separat, pe un formular aparte.

Rugăm solicitanții ca la completarea formularelor și la întocmirea dosarelor să țină cont de cerințele cuprinse în Îndrumător!

Dosarele de concurs înaintate incomplet sau completate greșit nu vor fi luate în considerare. La fel, dosarele ajunse cu întârziere nu vor fi discutate, ci după ce se consideră nevalabile, ele vor fi anulate după trei luni. Dosarele nevalabile nu vor fi nici înregistrate, nici restituite, dar nici nu vom anunța solicitanții!

Vă rugăm ca dosarul de concurs să-i fie anexat și un timbru de 100 ft.

A apărut... A apărut...

CALENDARUL ROMÂNESC 1999

Primele pagini cuprind o parte calendaristică cu sărbătorile și onomasticile corespunzătoare.

Urmează:

– un amplu capitol care prezintă localitățile cu populație românească, viața, realitatea, atmosfera lor;

– pagini bogat ilustrate din viața tineretului școlar și preșcolar, acțiuni culturale-sportive și de cultivarea limbii materne, serbări școlare, întâlniri;

– scrieri ale autorilor noștri, rod al unor cercetări din domeniul trecutului nostru istoric și etnografic.

Calendarul se mai poate cumpăra la Editura NOI

Rectificare

Ne cerem scuze pentru greșelile rămase în numărul trecut al săptămânalului nostru. Aici am face rectificările neapărate la articolul de pe pagina a șasea: *Pe marginea unui așa-zis „program cultural” de Crăciun*. Accentuăm totodată că erorile provin din partea noastră – și nu sînt greșelile autorului. Mai jos publicăm cele mai evidente îndreptări.

Așadar:

Ultima propoziție din prima parte a scrierii se va citi corect: „...părinții și rudele au vrut să-i vadă și pe copiii lor.”

La subtitlul *Ce a fost frumos*, alineatul 2. trebuie precizat: **clasa a 4-a A.**

În alineatul 2 al subtitlului *Coșmar de Crăciun* se va citi: „**A fost cununa cînd am auzit din gura unor copii „poante” ca...**”

Tot în al doilea subtitlu, penultimul alineat trebuie citit astfel: „**Spuma pe tortul de Crăciun a fost persiflarea unor personaje biblice, cum ar fi Moise, precum și faptul că Dumnezeu a fost pomenit în repetate rînduri, fără nici un rost, în murdăria aceasta.**”

Și, în fine, ultimul pasaj al scrierii a fost formulat corect, trebuind să apară în felul următor: „**Vreau să sper că noua conducere a școlii generale din Micherechi va lua măsuri ca Crăciunul anului 1999 să nu mai fie profanat, ci să-și primească cinstea cuvenită.**”

Străduindu-se din răputeri ca astfel de greșeli să nu se repete, așteaptă și pe mai departe scrierile și părerile colaboratorilor externi:

Redacția „Foaia românească”

APEL

Pe baza Ordinului MKM 5/1998. (II.18.), paragraf 21. alineat 2. se publică din nou concursul pentru realizarea unor manuale școlare pentru disciplina de cultură și civilizație românească.

Manual (culegere de texte) pentru clasele 1-4	max. 10 coli (A/5)
Manual (culegere de texte) pentru clasele 5-6	max. 20 coli (A/5)
Manual (culegere de texte) pentru clasele 7-10	max. 30 coli (A/5)
Manual sau pachet de manuale pe sfere tematice (cl. 7-10)	max. 30 coli (A/5)

Aceste manuale (culegeri de texte) vor forma, pe baza Ordinului MKM 32/1997. (XI.5.), parte integrantă a disciplinei de cultură și civilizație, pe baza cerințelor care vizează studiul acestei discipline. Caracterul manualului va fi cel de *culegere documentară*, *colecție*. Aceste culegeri pot cuprinde toate acele izvoare, documente, creații literare, folclor și alte creații artistice, care servesc la însușirea cunoștințelor la disciplina sus-amintită, ținînd cont de specificul de vîrstă al elevilor din clasele respective.

Manualul sau pachetul de manuale, destinat claselor 7-10 va fi realizat pe teme, tot pe baza Ordinului MKM 32/1997. (XI. 5.), ca o parte integrantă a întregului program de cunoștințe la disciplina cultura și civilizația română. Ca atare, aceste manuale trebuie să cuprindă toate acele sfere tematice, prin care se pot însuși în mod eficient cunoștințele respective, în conformitate cu cerințele programei.

Aceste manuale trebuie să fie întocmite în limba română.

Pot concura: acele persoane sau colective redacționale, care se simt capabile pentru realizarea acestor manuale și programe.

Asigurăm concurenților: *posibilități de consultație*. Tocmai în acest scop este indicat ca:

concurenții: să prezinte în scris intenția lor de a colabora și de a concura, schișind intenția concretă: pentru care clasă sau manual s-ar angaja (deci indicînd pentru care manual ar concura).

Prezentările: pentru concurs să se înainteze pe următoarea adresă:
Oktatási Minisztérium Közzétési és Kisebbségi Kapcsolatok Főosztálya

1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Ministerul își rezervă dreptul ca în cazul cînd la cîte-o categorie nu se prezintă nici la a doua fază concurenți, în acest caz să însărcineze din proprie inițiativă, din proprie răspundere autori de manuale pentru întocmirea acestora.

Aprecieria proiectelor, respectiv a manualelor se face printr-un juriu format din trei membri, juriu recomandat de Comisia națională a minorităților și de autoguvernările pe țară ale minorităților respective.

Preferințe: în aprecierea juriului vor fi privilegiate și se vor bucura de avantaj acei autori, care prezintă manuscrisele gata făcute, bune de tipar. Premiile concursului:

Locul I: 60.000 ft/ coală (de manual redactat)

Locul II: 40.000 ft/coală

Locul III: 30.000 ft/coală.

Termenul de înaintare a lucrărilor: 31 ianuarie 1999.

Adresa: Oktatási Minisztérium Közzétési és Kisebbségi Kapcsolatok Főosztálya
1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Cu aproape un an în urmă, în cursul unei deplasări la Chitighaz am fotografiat prima barză sosită primăvara trecută în localitate, aterizând pe homul clădirii bibliotecii cu acoperișul în plină reconstrucție. Atunci nu am avut posibilitatea să discut cu bibliotecara din comună, acum însă, cu câteva zile în urmă, am găsit-o la post pe **Judit Potocska Csonka**, conducătoarea bibliotecii, cît și pe colega sa **Maria Lengyel Purece**.

— Aveți o sală uriașă, cu o galerie frumoasă, cu rafturi de cărți încărcate — m-am adresat la intrare doamnei Potocska Csonka.

— *Avem peste 16 000 de volume, dintre care 3 000 sînt cărți în limba română. Într-adevăr rafturile sînt ușor de parcurs, cărțile se găsesc și pot fi răsfoite ușor de cititorii noștri. Dar, pe lângă sala mare de lectură, s-a modernizat acoperișul, și tot din anul trecut ne putem bucura de realizarea unui mic depozit (format din antreul sălii cazanelor) care pe cît mai puțin bani a costat, cu atît mai mult ne-a bucurat. Aici putem ocroti și restaura cărțile rupte, putem depozita în mod civilizat obiectele rar folosite.*

— E bine să fii azi bibliotecară? Nu e dureros faptul că pentru cultură se consacră doar „bani mărunți”?

— *La noi se pot împrumuta cărți zilnic și oamenii știu că pot conta pe serviciul nostru permanent, într-un mediu curat și ordonat. Nu trece zi să nu ne bucare vreo mică satisfacție (chiar câteva cuvinte de apreciere în urma restituirii unei cărți), deși lipsa de bani e îngrijorătoare și ne întristează. Și oricît ne străduim să nu ne dăm bătăuți, nu te poți abate de urmările lipsei de surse bănești. De ex., acum ni s-a defectat aspiratorul de praf și ne face greutăți în curățenie. Tot așa, de un timp nu avem femeie de serviciu...*

Mai încercăm și noi să facem rost de fonduri: ne angajăm să ducem în calculator lucrări de diplomă, mai întocmim câte-o scrisoare oficială, remizele obținute în urma organizării unor vînzări de cărți cu reduceri le folosim pentru cumpăra-

Printre mici bucurii...

rea unor noi volume, mai pregătim copii de case-te (din păcate aparatura e cam învechită și de calitate mai slabă), totodată ne vin câteva „parale” din înscrieri. La acest ultim punct s-au produs unele schimbări la începutul anului 1998, odată cu intrarea în vigoare a noii legi pentru bibliotecă, care a introdus înscrierea gratuită a copiilor pînă la 17 ani. Pentru noi, deși am pierdut în acest fel un „profit” sigur, totuși a avut consecințe pozitive, fiindcă perioada cînd era obligatorie cotizația fără limită de vîrstă, numărul cititorilor a scăzut. (Azi fiecare familie își cheltuie banii cu mare chibzuință, și sînt multe cheltuieli de bază necesare. Printre acestea nu figurează în mod natural „cartea”.)

— Această nouă lege a avut și alte efecte pozitive referitor la activitatea dumneavoastră?

— Cel mai însemnat rezultat este că ne-a clarificat și ne-a întărit poziția: dintr-o instituție de gen non-profit am devenit o instituție cu asigurarea unei serviri de bază în cadrul Primăriei.

— Ce e mai important la o bibliotecă?

— Punctul de plecare e CARTEA: prin ea se asigură posibilitatea de distracție, de informare a oamenilor, de a ajuta tinerii în curs de educație. Pe acest criteriu se bazează și aproape toate concursurile publicate pentru bibliotecă, ceea ce ar trebui să se modifice, mai bine zis, să se întregască. Sînt de părerea că într-o bibliotecă secția

audiofonică, de muzică, este la fel de indispensabilă în procesul de cultivare a maselor. Însă pentru procurarea ori modernizarea acestor unități muzicale nu prea avem posibilități.

Din bugetul anual folosim cam 200 000 de forinți pentru cumpărarea unor noi volume, printre care firește se înșiră și câteva cărți românești, totodată cheltuiim și pentru abonarea la unele reviste.

Neapărat trebuie să amintesc că în anul trecut am cîștigat prin concurs 45 000 de forinți pentru cumpărarea unor cărți în limba română. Colaboratoarea Bibliotecii de Limbi Străine **Olga Eisele** ne-a dat un mare ajutor prin întocmirea unei liste de cărți și prin realizarea a cumpărării acestui stoc de cărți.

— Care sînt cele mai răspîndite volume în limba română în rîndul cititorilor?

— Cititorii împrumută mai ales beletristică pentru adulți, cărți pentru copii, volume de răspîndire a cunoștințelor și mulți răsfoiesc deseori dicționarele, lexicoanele. Munca noastră din acest domeniu este permanent sprijinită și de bibliotecara **Doina Luczai**, care ne mai trimite împrumuturi de la Biblioteca de Bază Română din Giula.

— Vă întîlniți regulat și cu colegile din alte localități?

— În general, cursuri de perfecționare, zile profesionale organizează Biblioteca județeană, în comun cu Asociația Bibliotecarilor Maghiari, la care participăm pe cît posibil. Aceste consfătuiri sînt eficiente atît din punct de vedere profesional, cît și din latura omenească. În ceea ce privește linia românească, Doina Luczai este acea persoană însoțită care organizează pentru noi diferite întîlniri, unde de fiecare dată ne simțim foarte bine și dezbaterile problemele ivite, noutățile și posibilitățile bibliotecilor.

„Ca la țanc” a sosit o fetiță, însoțită de mama sa. Doamna Csonka a și tras cu coada ochiului spre ele, așteptînd doar „aprobarea mea” de a suspenda discuția și a pomi să îndrume cititorii sosiți.

— anra —

De vorbă cu profesorul Teodor Fenyvesi

de la copilărie, pînă-n pragul anilor de pensie

La Școala generală din Lökösháza, ani la rînd sportul, ocupațiile de educație fizică sînt îndrumate de soții **Fenyvesi**, pedagogi însușești, îndrăgiți atît de cadrele didactice, cît și de elevi.

Mi-a părut bine cînd am avut posibilitatea să stau de vorbă cu profesorul **Teodor Fenyvesi** (specialitatea română-geografie-educație fizică), mai ales pentru că de ani în șir cu persoana lui am asociat românimea din loc. Prea multe nu știam, doar că este de origine română din Chitighaz. Pe parcurs am aflat că de 37 de ani activează în învățămînt și că se află în pragul celui de-al șaselea deceniu de viață.

Am dorit să aflu de la început despre aspectele specifice copilăriei.

— Cu duioșie îmi amintesc de perioada și de locul pornirii. Aș putea spune că viața mea a început cu o poveste. Părinții mei erau oameni simpli, plugari, care și-au asigurat traiul zilnic prin muncă grea, cultivînd pămîntul. Am locuit pe acea vreme la sălaș, (Farkashalom) la cinci kilometri de Chitighaz.

— Primele patru clase le-am terminat la școala de acolo. Îmi amintesc, pînă la vîrsta de șapte ani, nu știam defel ungurește... Povestea mea începe de-acolo, cînd, într-o după-masă, stînd la pășune cu vitele, un cunoscut a venit și m-a anunțat să mă grăbesc acasă, fiindcă mă așteaptă mama să mă ducă la „colegiul românesc” din Giula. Habar n-aveam ce se va întîmpla. Cu căruța cu cai ne-am îndreptat spre oraș, unde totul mi s-a părut ciudat. Trezînd zilele în zadar am plîns, fiindu-mi dor de părinți și de frați, nu m-au dus acasă. Pe atunci, la căminul din Giula am fost concentrați copii mai talentați din familii românești moderate, ca să putem învăța cît mai multă carte. Și ce bine că părinții m-au lăsat acolo. Acelor ani li se datorează formarea mea ca intelectual. Iar cu colegii mei sosiți din diferite localități (Micherechi, Săcal, Bedeu, Chitighaz etc.) precum **Emil Garami** sau **Ion Buta** (azi **Budai**), la repezeală nici nu-mi amintesc de alte nume, am devenit prieteni și ne-am simțit bine, ca într-o familie.

— Cu nostalgie îmi amintesc de „educatorul”, cum îi ziceam noi, domnul **Gheorghe Santău**, cu care azi sîntem prieteni. Sînt recunoscător cu cîtă pricepere pedagogică ne-a educat să fim cin-

știți și sinceri, să devenim oameni de folos în viață. Mentalitatea, străduința sinceră a domnului Santău a determinat formarea personalității mele. Am chiar o istorioară: cînd în primele zile m-a întrebat unde vreau să mă duc, eu i-am răspuns repede:

— „Mi-s flămînd, m-aș duce la bold, dincolo dă duleu”. Pe atunci nu cunoșteam noțiunea de drum asfaltat sau șosea, fiindcă la sălaș nici n-am văzut așa ceva. Domnul Santău a reflectat zîmbind cu bun simț, repetînd cuvîntul „duleu”, zicîndu-mi: „Bine, du-te!”

— Cum a mers studiul?

— Am fost foarte emoționat, gîndindu-mă la deosebirea de nivel dintre cele două instituții. Dar văzînd osteneala permanentă cu care cadrele didactice se străduiau să ne formeze ca oameni cu cunoștințe cît mai vaste, de la bun început am decis să învăț bine, să fiu sîrguincios. Prin urmare m-am înscris la toate activitățile extrașcolare, (mișcarea pionierilor, sport, cor, echipă de dansuri populare românești etc.), ca părinții să fie mîndri de mine. N-o să uit niciodată coletul trimis de mama: cu puțină mîncare și echipamentul strict necesar pentru sport, fiindcă pînă atunci nici nu aveam nici măcar încălțăminte pentru orele de gimnastică. Atunci din nou am izbucnit în plîns, dar de data aceasta de bucurie. La rîndul meu, și eu le-am făcut o bucurie părinților mei, cînd odată, într-o scrisoare le-am desenat o scară cu cinci trepte, eu situîndu-mă între patru și cinci — ca ilustrare a rezultatelor obținute la studii... Căci eu eram mai degrabă un elev sîrguincios, decît talentat...

— Au urmat anii de liceu...

— Părinții mi-au propus să continui studiile la liceul românesc. În ultimul an m-am îmbolnăvit grav, dar m-am însănătoșit și în 1958 am luat examenul de maturitate. Am simțit că sînt dator

școlii, cadrelor didactice, repet, în frunte cu domnul Santău, care s-au ocupat nespun de mult cu noi. Prin urmare am decis ca să fac și eu ceva pentru românime. Deci n-a fost întîmplător cînd am dat examen de admitere (română, geografie) la Școala Superioară Pedagogică din Seghedin.

— Vă amintiți de încadrarea în cîmpul muncii?

— Cum să nu?! Mai ales că n-a mers totul așa cum mi-am imaginat. Mi s-a promis că voi fi angajat la școala românească din Chitighaz, dar fiindcă soții Nedreu nu au plecat în altă parte, n-a mai fost catedră vacantă. Am rămas decep-

ționat, cu diploma în buzunar căutînd alt loc de muncă cu câteva zile înainte de începutul anului școlar. Am aflat întîmplător că la Lökösháza e nevoie de profesor. M-am pus pe motocicletă și am pormit la școala de acolo. M-au primit cu bucurie, dar n-aveau nevoie de profesor de română. În schimb, catedra de geografie și educație fizică era vacantă, la care, astfel m-au angajat. Mai tîrziu am fost îndemnat de consultantul de specialitate și directorul școlar să mă înscriu la cursuri fără frecvență (specialitatea educație fizică). Nu mi-a fost ușor, dar am terminat și aceste studii, de care m-am bucurat foarte mult. După ce în anul 1969 echipa de fotbal a obținut rezultate considerabile la campionatul pe țară, am primit curaj — înscriindu-mă la Școala Superioară de Educație Fizică din Budapesta calificîndu-mă ca antrenor de fotbal. Cu satisfacție pot să spun că ani la rînd am fost antrenorul Echipei de fotbal din sat — și nu fără succes.

— Între timp n-ați încercat să vă transferați într-un oraș, la o școală mai mare?

— Interesant că în ciuda posibilităților care mi s-au oferit pe parcurs, n-am părăsit școala. Sufletește m-am legat de sat, de acest tineret, de școală, de generațiile cu care am lucrat împreună.

Cîte și cîte zile și acțiuni sportive am organizat împreună cu soția mea, simțînd, că noi sîntem responsabili pentru păstrarea sănătății generațiilor. Și acum, iată, de 37 de ani lucrez pe această linie care-mi oferă mereu noi și noi surprize, bucurii.

— Pe lângă activitatea pedagogică ați activat prin muncă obștească, din simpla plăcere sau pasiune, pentru prosperarea localității.

— Mereu am îndoieli, dacă pînă acum, am făcut față așteptărilor. În acest sens aș grîndi câteva exemple mulțumitoare: am proiectat stema și drapelul comunei, cîștigînd împreună cu fiul un concurs publicat de Primărie.

În anul 1997, mi-a reușit concursul „Casa anului”, 8 ani am fost consilier în cadrul Autoguvernației locale, iar de pe acum sînt vicepreședintele Autoguvernației minoritare române din sat. În 1961 varșezii au solicitat un curs de limbă română. Inițiativa s-a lărgit, formîndu-se din an în an tot mai multe grupe cărora le-am predat limba. Iar odată cu încadrarea soților Unc la școală, româna a început să fie predată și pentru elevi...

Cu echipa de fotbal a adulților am obținut mereu rezultate frumoase. Cu elevii ne-am înscris de fiecare dată la Competiția Cupa Prieteniei organizată pentru școlarii români, chiar de trei ori, noi am găzduit întrecerea.

— Sinteți în pragul pensionării. Mai aveți planuri de viitor?

— În februarie voi împlini șazece de ani. Trebuie să mărturisesc că mi-e teamă de pensionare simțînd că parcă aș muri puțin într-un sens, fiindcă pentru mine munca înseamnă a trăi. Deci plănuiesc să muncesc, să lucrez ca pensionar, dacă sănătatea-mi va permite... Aș dori să-mi continui pasiunea: și-n anii ce urmează cultivarea trandafirilor, din care cultiv mii de fire și de soiuri. Aș vrea să mă ocup și pe mai de parte de sporirea plantelor veșnic verzi, să amelioresc un soi de trandafiri care ar primi numele soției mele Tereza...

Ce mi-aș mai dori? Sănătate, dar și fericirea familiei: soția, cei doi fii și nepoței, însemnînd lumina ochilor noștri și promotorul vieții.

— Dorindu-vă și noi la fel, vă mulțumim pentru interviu!

— E. Bányai —

În comuna bihoreană Apatu se întâmplă în permanență ceva deosebit, adică mereu se desfășoară vreo activitate de interes public, care contribuie la prosperarea localității, la ridicarea nivelului de trai, păstrarea și promovarea tezaurului cultural-folcloric... iar la instituțiile de învățământ (școală, grădiniță) printre scopurile principale se numără cultivarea și dezvoltarea cunoștințelor de limba română. În această ordine de idei m-au informat **Elisabeta Vad**, directoarea școlii și **Ecaterina Szűcs**, conducătoarea Grădiniței de copii. Directoarea m-a asigurat că:

– La-nceput trebuie să-mi exprim satisfacția că de pe acum, odată cu darea în folosință a noilor clase, desfășurăm o activitate instructiv-educativă corespunzătoare cerințelor. Ceea ce ne mai lipsește încă, este sala de gimnastică, care după cum se prevede, se va da în folosință în toamna acestui an, în caz că lucrările de construcție vor continua într-un ritm potrivit.

– Aveți relații bune cu conducerea locală?

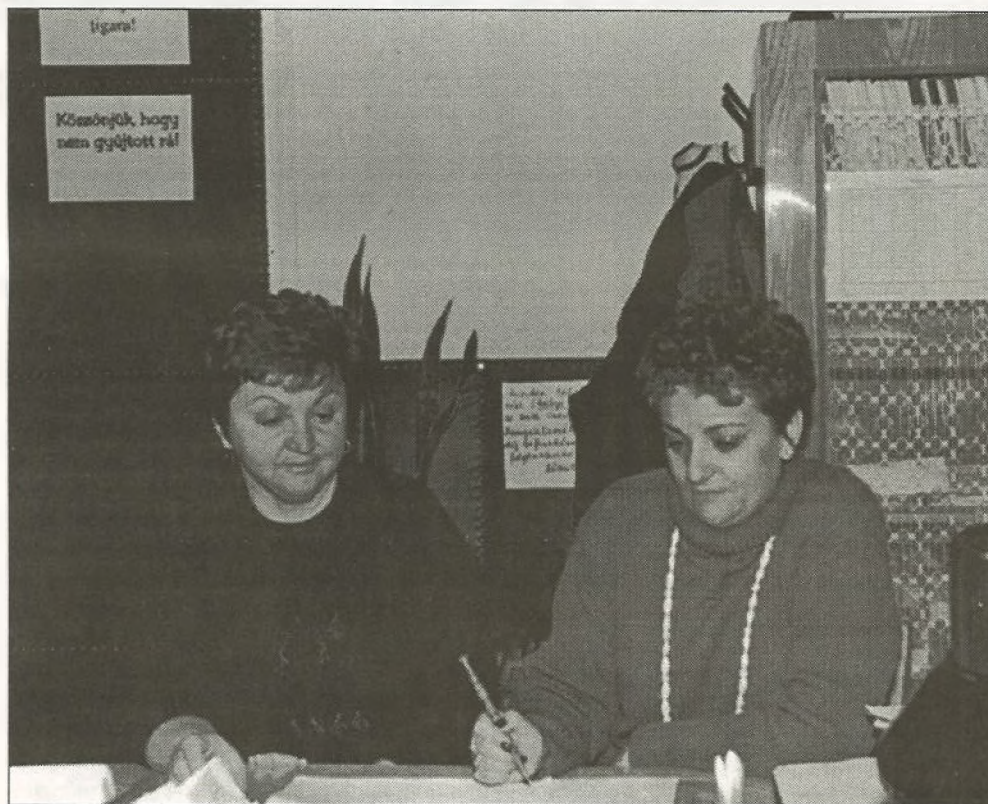
– Pot să răspund cu un „da” hotărât: Primăria funcționează ca o „prietenă” a școlii. Tocmai din cauza aceasta reușim să prosperăm. Firește că bugetul e restrâns, însă cele necesare activității zilnice sînt asigurate din an în an, ceea ce se poate afirma și în privința condițiilor de la grădiniță, pentru ca copilașii să fie instruiți cât mai bine, ca ei să fie pregătiți pentru școală la un nivel cât mai înalt. Atitudinea pozitivă a Autogovernării comunei se dovedește și prin sprijinul acordat la începutul anului școlar generației tinere: manualele școlare au fost asigurate gratuit, dar la fel din septembrie și mîncarea (de trei ori pe zi) e gratuită. Cred că în numele corpului didactic pot aprecia că trebuie să fim mulțumiți cu o astfel de conducere comunală, care urmărește cu atenție situația generală din cadrul învățămîntului.

– Aveți suficienți pedagogi calificați?

– Ca și la alte școli, și la noi se schimbă

La Apatu

„Copiii învață cu plăcere româna...”

vînd-nevînd efectivul stabil al profesorilor, datorită concediilor de maternitate, de boală sau a ieșirii în pensie. O altă trăsătură specifică e că instituțiile de învățământ funcționează în cadrul unui centru general de cultură, prin care se asigură o funcționare mai ieftină. Tocmai din cauza aceasta, de pildă, s-a desființat postul de bibliotecar independent, activitatea aceasta fiind preluată de un profesor cu specialitatea istorie-culturalizare a maselor.

– Din cauza îmbolnăvirii profesorului **Pe-**

tru Pantea, (care va ieși la pensie) a fost în-cadrată-n muncă profesoara **Eva Gerdán** (specialitatea matematică-italiană). Ne pare bine că de pe acum avem și o profesoară de limba engleză (care face naveta din Gáborján), care lucrînd la o școală de limbă, predă conform unor metode speciale. Sperăm că mulți elevi, după terminarea clasei a opta, se vor putea înscrie la examen (de bază) de engleză.

– Care e situația cu predarea românei?

– În această privință la noi niciodată nu

au fost probleme. Copiii învață româna cu plăcere cu consimțămîntul părinților. Actualmente avem doisprezece elevi care doresc să dea examen de limbă. Tocmai de aceea se înscriu și la ore suplimentare de pregătire. Conform noii programe școlare NAT, de pe acum în clasele unu și șapte s-a introdus și la noi noua disciplină care se bazează pe cunoașterea culturii, civilizației poporului român. Și pe mai departe dorim ca elevii noștri să cunoască, să cultive tradițiile, obiceiurile populare strămoșești. Deci și pe linia românească pot aprecia cu sufletul împăcat că: ne facem datoria, dar bineînțeles așteptăm orice ajutor din partea forurilor competente. Ne pare bine că legăturile noastre cu A.T.R.U. și Autogovernarea minoritară română locală sînt mulțumitoare și sperăm într-o colaborare bună și în viitor, mai ales pentru că doi membri ai forului local sînt cadre didactice.

– Ce activități extrașcolare aveți?

– Aș preciza că din cei 89 de școlari, 75 sînt înscriși și la Căminul de zi, deci după masa de prînz se pregătesc aici și pentru lecțiile zilei următoare. Am introdus activități de după-masă conform interesului elevilor ca: informatică, matematică, sport, cerc de creație, repetiții ale fluierașilor, dansuri populare românești (instructor: maestrul **Florea Crișu**), religie (ortodoxă română). Cînd e cazul, elevii participă la diferite concursuri, competiții culturale locale, regionale sau pe țară. În trecutul apropiat, de pildă, echipa de dansuri populare a evoluat la Mezősas, Furta, de Ziua Vîrstnicilor, la Eger la o manifestare culturală intitulată „Întîlnire Interetnică”, iar înainte de Crăciun elevii au participat la cea de-a VIII-a ediție a Întîlnirii pe țară a formațiilor de teatru popular al Betleemului, unde copiii noștri au prezentat la Casa de Copii din Angyalföld Plugușorul și umblatul cu Turca...

Șirol s-ar mai putea continua, ne-a asigurat directoarea. Dar ceea ce-i preocupă de pe acum pe elevi și profesori: încheierea primului semestru cu rezultate cât mai bune la studii.

– E. Bányai –

„Un rezultat remarcabil nu înseamnă că ai cîștigat o împărăție!”

Dragi copii, **Camila Gilányi**, eleva din clasa a II-a a Liceului românesc „N. Bălcescu” din Giula, a mai figurat în coloanele noastre. Însă remarcîndu-se din nou cu cîștigarea competiției în grupa „amatori” la „Gala alergării de revelion” organizată la Békéscsaba pentru a zecea oară, m-am gîndit să discut puțin cu ea despre unele schimbări din viața ei, generate tocmai din dragostea pentru sport.

– Camila, ai cîștigat din nou un concurs de alergare!

– Am cîștigat la distanța de 2 900 m la concursul organizat în reședința județeană pe un teren stabilit, cu startul la Hala Sporturilor. Locul întîi a fost un final bun al anului 1998 și un bun început al anului 1999.

– M-ar interesa, cum afli despre diferitele competiții, adică cum faci selecția, la care participi, la care nu.

– Ca membră în Clubul sportiv giulan fac antrenamente sistematic cu antrenorul **Zoltán Vincze**. Domnul profesor ne informează despre toate competițiile publicate, deoarece apelurile acestea sosesc regulat la adresa Clubului. În continuare stabilim comun cine la care probă să pornească: antrenorul își spune părerea, dar întotdeauna noi, sportivii, decidem. De cele mai multe ori participăm la toate întrecerile. De altfel, cursurile (alergările cîmpenești) sînt organizate primăvara, vara se desfășoară campionatul pe țară, toamna selecționatele internaționale și iarna întrecerile din sălile sportive.

– Care întreceri îți plac cel mai mult?

– Toate sînt la fel de importante, fiecare are farmec aparte, specific. Dar ca să pot fi înscrisă la întrecerile internaționale, trebuie să obțin rezultate remarcabile la probele pe țară. Am avut norocul să particip la selecționate internaționale: în 1995 la Veszprém, în

1997 în Croația și în 1998 la Budapesta.

– Și cum stai cu distanțele? La care probă ai performanța cea mai bună?

– Aș zice categoric că la alergarea de semifond: asta au dovedit-o anii petrecuți cu antrenamente și concursuri. La această distanță îmi „împart” cel mai bine puterile, aici am adunat cele mai multe rezultate însemnate. În același timp îmi place să alerg singură, dar cîteodată e bine dacă în apropiere sînt și alți membri din echipa noastră.

– Ce ramuri sportive te mai atrag?

– Îmi place înotul, voleiul (pe care l-am îndrăgit la liceu) și patinajul. Poate ar fi o adevărată „provocare” să-mi încerc puterile, respectiv aptitudinile și într-o altă ramură, dar nu am timp liber suficient să încerc și să mai antrenez și în plus. Deocamdată învățătura

este „provocarea” cea mai importantă. Ca să-mi pot continua studiile pe baza vocației mele sportive, trebuie să obțin rezultate bune și la carte...

– Cum se desfășoară un antrenament?

– Pe lîngă alergare fac o mulțime de exerciții de condiționare. Repet aceleași mișcări pînă la plictiseală, dar sînt conștientă că și acestea contribuie la succes. Apoi, faptul că antrenez împreună cu ceilalți, îmi dă noi puteri, nou avînt. Stilul e totodată și dezin-volt, fiindcă ne place ceea ce facem.

– Ce înseamnă sportul în viața ta?

– În primul rînd: e un izvor de succese, ceea ce mă ajută în autoapreciere, în autodisciplină și îmi întărește crezul în forțele proprii. Fără sport nu-i sigur că aș reuși să-mi găsesc locul, să-mi aflu o preocupare,

un rost zilnic. Tot sportului îi mulțumesc mulți prieteni din Giula (orașul meu natal) și din alte locuri. Cu o prietenă de-a mea, **Krisztina Papp** din Verpelét ne-am cunoscut încă în timpul competiției din Croația. Pe urmă am făcut mult timp corespondență și oricînd ne întîlnim la un concurs, ne bucurăm și facem galerie celeilalte. Aceasta e și o cerință a ținutei de „fair play” din viața sportivă.

– Ce simți în timpul concursului?

– Întotdeauna am emoții. Cînd ne înșirăm la start, văd înaintea ochilor mei întreaga pistă care trebuie să o înfrunt, dar în timp ce alerg nu mai rămîne timp de emoții, fiindcă trebuie să mă concentrez. Atunci mă gîndesc că trebuie să fac totul precum am învățat, am exersat, trebuie să alerg cu cea mai bună performanță. Un concurs depinde și de caracterul competiției și de participanți. În prealabil, antrenorul poate afla din înscrieri cele mai bune rezultate de pînă atunci ale concurenților, deci se pot deduce și șansele – lucru ce ne influențează, dar creează și o tensiune. În general, pe mine nu mă influențează capacitatea celorlalți, mai mult mă înspirează. Încerc întotdeauna să depășesc rezultatul meu cel mai bun. Nici pînă acum încă nu știu de cît sînt capabilă, de ce voi fi capabilă vreodată în sport!... Știu însă că am un antrenor bun, care, după ce ne laudă, imediat ne stimulează la un rezultat mai bun. A obișnuit să ne zică: „Un rezultat remarcabil nu înseamnă că ai cîștigat o împărăție, fiindcă trebuie să te lupți neîncetat pentru a-l păstra sau a-l depăși”. Cred că are dreptate, este un adevăr, la care mă gîndesc mult.

– Și cu ce te mai distrezi Camila? Ai vreo altă pasiune?

– Îmi place să citesc, să ascult muzică și să fac patinaj pe rotile...

– anra –

În timpul unei repetiții îndrumate de dirijorul Gheorghe David

Activitate corală vie

Decenii în șir, tradiția artistică a minorității noastre de pe aceste meleaguri a contribuit la supraviețuirea românității. În acest sens, diferitele cenecluri literare, formații cultural-artistice, echipe de dansuri populare și coruri au fost purtătoarele unei arte autentice, valoroase, mai cu seamă păstrând și promovind obiceiurile și tradițiile din generație în generație. Din păcate, multe dintre aceste formații „au pierit”, s-au desființat, amintirile păstrându-se doar prin fotografii îngălbenite.

Printre formațiile care au supraviețuit se află și păstrătorii de tradiții și corul din Apatu. Ani în șir, corul bisericesc a fost condus de profesorul **Petru Pantea**, pe la începutul anilor 90, corul românilor din Apatu a fost condus de părintele **Ioan Bun**. După transferarea sa la Micherechi, munca a fost preluată și la altar, și la conducerea corului de tânărul preot **Origen Sabău**, care a făcut și demersurile oficiale pentru cooptarea unui dirijor din România. În urma acestor strădanii putea fi salutat angajarea dirijorului **Gheorghe David** la Apatu. Iar actualmente, 25 de coriști, uitând de oboseala zilelor de lucru, se întrunesc săptămânal la repetițiile corului, petrecând împreună ore de activitate serioasă și clipe de destindere, într-o atmosferă amicală. Coriștii sînt însuflețiți, pentru ei cîntecul în comun însemnînd bucurie și recreere sufletească adevărată.

Atît noul dirijor, cît și membrii corului au toată încrederea că în urma succeselor din ultimul timp numărul membrilor va crește pe viitor.

text: -tj-
foto: J. V.

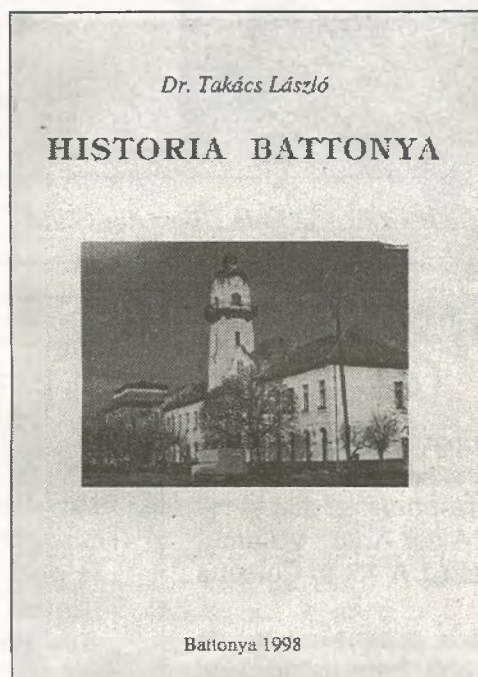
HISTORIA BATTONYA (BĂTANIA)

Recent a ieșit de sub tipar cartea scrisă și întocmită de profesorul **dr. László Takács** cu titlul **HISTORIA BATTONYA**.

Această monografie e inspirată dintr-o publicație apărută în 1891, scrisă de **József Szabados**.

Răsfoind cartea, am aflat foarte multe date importante despre orașelul în care m-am născut. Un scurt pasaj se ocupă cu istoria și originea acestei localități de lîngă granița românească. Apoi, în ordine alfabetică, găsim subtitlurile: *Școală, cultură, bibliotecă, drapele, sigiliu, fîntîni, sărbători, sport, etc.*

Cartea nu neglijează nici naționalitățile conlocuitoare, însă în privința aceasta cititorul găsește multe hiaturi: nu află subtitlul privitor la naționalități. La fel, am putea citi mai detaliat despre parohiile naționalităților, ar trebui să aflăm numele preoților și cantorilor români și sîrbi. Dar lipsește și numele învățătoarei **Cornelia Magori**, care a fost o personalitate remarcabilă a învățămîntului românesc, la fel ca **G. Pandurovity** la sîrbi. Cartea are formatul de A/6, deci ocupă loc redus – chiar și în buzunar – și nu ar cîștiga titlul de „cea mai frumoasă carte a anului”, căci pagini-

le au fost seroxate și din cauza asta che-narul nu este uniform: într-un loc este mai mare, în alt loc lipsește total. Coperta este foarte simplă, doar cu titlul și cu fotografia Primăriei.

Cu toate slăbiciunile sale tipografice, cu lipsurile pe care le-am amintit, cartea este totuși o publicație utilă. Cel care se interesează de istoria localității sau dorește să știe mai multe despre Bătania, să cumpere această carte.

Șt. Oroian

Am pierdut un OM

Ieșind duminica trecută din biserică, ne-a oprit bace Gyuri Nicula să ne spună o veste tristă – a murit Radics Tibi. Am încremenit și nu mi-a venit să cred urechilor că ne-ar fi părăsit bace Tibi. De acum încolo nu ne va mai saluta vesel de pe bicicletă, nu va mai lucra ca alți trei la un loc, nu va mai ajuta pe nimeni, așa cum a făcut-o întotdeauna – și din toată inima.

În amintirea lui aprindem o luminare, noi, cei care l-am cunoscut pe acela care a fost OM în lumea asta ieșită din fișini. – ni –

Aniversare

Tocmai pe 15 ianuarie, ziua de naștere a poetului **Mihai Eminescu** a fost organizat un ceneclu festiv la **Centrul Cultural al României** de la Budapesta. Închinat aniversării nașterii, programul s-a deschis cu un discurs rostit de **Ioan Moldovan**, redactorul șef al Revistei **FAMILIA** din Oradea, ca un aport sufletesc adus în amintirea debutului ca poet al tînărului Eminescu.

Montajul artistic a cuprins un recital de versuri din creația eminesciană tălmăcite de actrița **Lucia Mureșan** din București și de un concert de cameră interpretat de **Quartetul VARADINUM** din Oradea. În fine, două romane pe versuri de Eminescu au fost interpretate de **Serina Marcu**.

„Cadou de Anul Nou”

În numele membrilor corului „Pro Musica” din Giula trebuie să mulțumim „cadoul de Anul Nou” oferit de cîțiva intelectuali români: **Adam Bauer, Aurel Becan, Tiberiu Boca, Ștefan Crîsta, Ștefan Frătean și Eva Iova**. Acest grup a donat onorariul primit pentru scrierile lor din „Pagini Culturale” pe contul „Fundăției Pentru Muzică”.

Membrii corului

Lucrările de construcție au ajuns într-un stadiu avansat

Construirea unui nou centru instructiv-educativ românesc la Giula a început încă în anul 1979. Condițiile financiare de atunci nu au făcut posibilă numai o edificare treptată și o dezvoltare limitată. Ca atare, în prima fază de realizare a fost ridicată și finisată clădirea liceului și a școlii generale.

După o pregătire temeinică, după tratative bugetare și de proiectare, în luna septembrie a anului trecut au început lucrările de construcție a căminului de elevi, împreună cu unitățile auxiliare, de deservire necesare unui astfel de complex școlar.

La ora actuală, lucrările de construcție, care sînt executate de firma BĂEV din Békéscsaba – mulțumită și tehnicii, și tehnologiei moderne – au ajuns într-un stadiu avansat. Conform normelor de concurs, aceste lucrări ating o valoare de 390 de milioane de forinți și se vor termina pînă în luna septembrie a anului curent.

Cunoscînd starea actuală și apreciînd ritmul lucrărilor există toate șansele ca termenul să fie respectat, iar darea în folosință să nu fie amînată. (j)

Giula – Sala Dürer

Iazigi, roxolani, alani, sarmați
pe teritoriul Cîmpiei Ungare

Sarmații

Veche populație indo-europeană înrudită cu sciții, împărțită în triburi, dintre care mai bine cunoscute sînt iazigii, roxolani și alani, păstori nomazi. Sarmații au venit în valuri succesive din regiunile uralo-carpatică, s-au așezat în secolul al III-lea î.e.n. la vest de Tanais (Don), în stepele din nordul Mării Negre, supunându-i și asimilându-i pe sciți.

În sec. I î.e.n. s-au stabilit în regiunea dintre Tisa și Dunăre, iar în sec. al III-lea în cîmpiile din Moldova și Muntenia.

Puterea politică a sarmaților a fost distrusă de goți și huni în sec. III-IV î. e.n.

Nu pot spune exact cîți ani aveam, – dar încă eram copil mic – cînd tatăl meu m-a dus cu el cu căruța pe cîmp, avînd de lucru pe drumul Căoacihazului. După ce am ajuns aproape de sălașul lui Vădăsan „tatiș” a des-hămat caii începînd munca. Eu m-am luat după el. Eram pe un dîmb, în mijlocul hotarului departe de noi, niște oameni lucrau într-o groapă mare: săpau, măsurau etc. După un timp m-am plictisit: tata își vedea de treabă și nu s-a ocupat cu mine. La întrebarea mea „Ce fac oamenii ăștia acolo?” mi-a răspuns simplu: „Caută ceva sub pămînt... sînt arheologi” și lucra mai departe. Nu știam ce înseamnă arheolog, dar m-am mulțumit cu explicația.

A început să mă intereseze munca din apropiere și mă furișam tot mai aproape de ei, de oamenii care săpau acolo. Cînd m-am simțit „în siguranță” m-am ghemuit la pămînt, și am început să urmăresc de la distanță munca arheologilor. Trei sau patru cercetători lucrau pe lîngă un schelet omenesc: unul făcea fotografii, altul cernea pămîntul mărunt cu sita, iar o cercetătoare curăța cu peria vasele găsite. Atunci am mai observat că straturile de pămînt au diferite culori: din negru cenușiu trece pînă la ocru deschis. Lucru asemănător mai văzusem și la înmormîntări. Am stat acolo ore întregi și nu m-am plictisit... Dar nu am vrut să devin arheolog, și nu am început săpături arheologice în grădina noastră. Însă doi prieteni din grupul nostru de copii au devenit arheologi. Unul dintre ei a continuat tocmai acolo săpăturile, unde eu m-am întîlnit pentru prima dată cu arheologia. Apoi, ca student la Seghedin am audiat cîteva prelegeri ale arheologului renumit **Ottó Trogmayer**, despre săpăturile din Bătania.

Ca student am petrecut și cîteva săptămîni în România, unde în grădina universității din Cluj l-am cunoscut pe profesorul arheolog **Daicovici...** Iar la expoziția post mortem a fostului meu maestru am avut norocul să-l cunosc pe profesorul **Gyula László**, cel mai

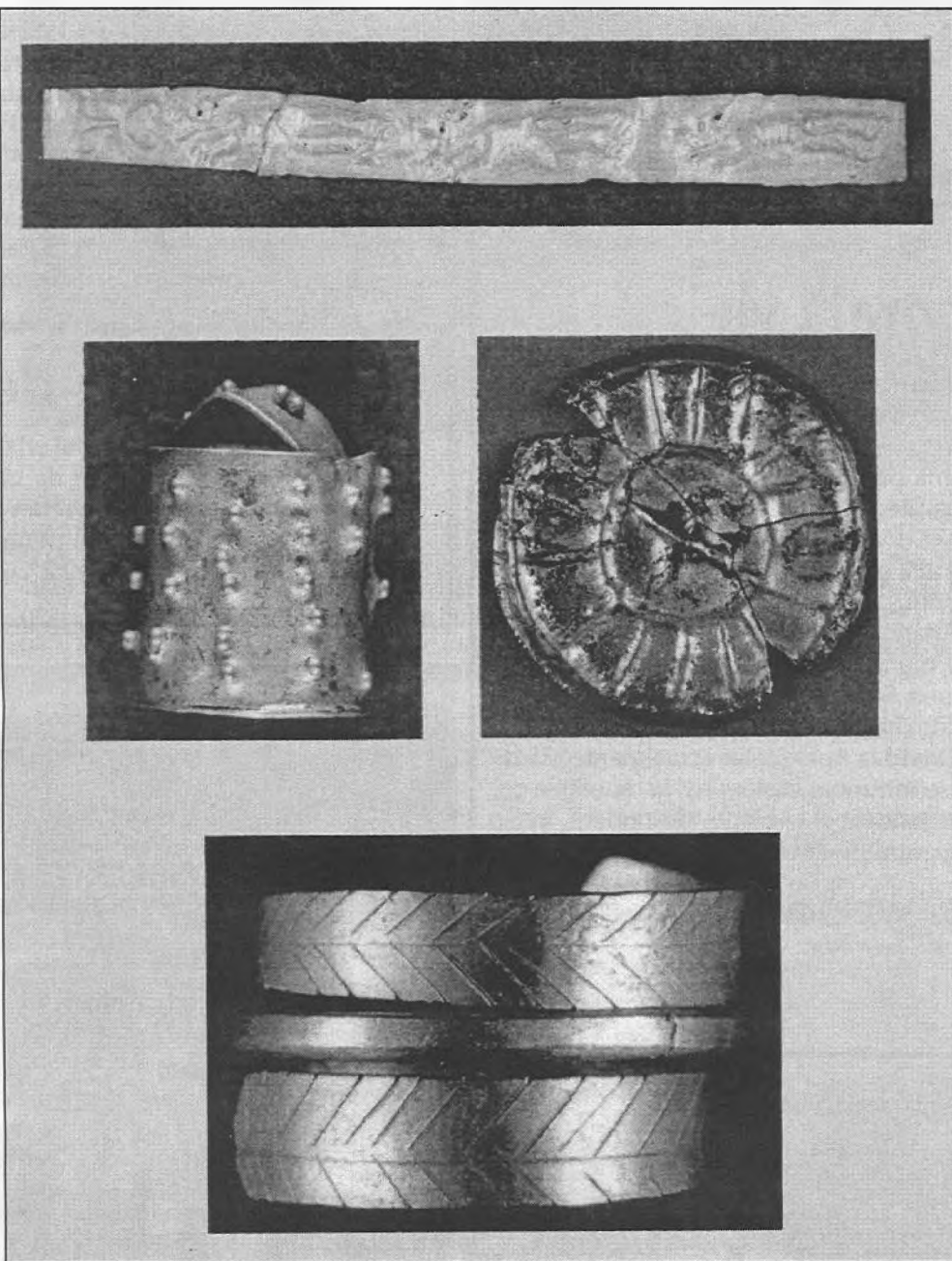
Sarmații au fost asimilați de slavii vechi, de geto-daci și de alte populații cu care au conviețuit.

Alanii

Triburi de origine sarmată, care locuiau în secolul II și I î.e.n. în regiunea Mării Negre și în nordul Caucazului și care, împinși de huni au ajuns în secolul al V-lea împreună cu vandalii, pînă în Spania și Africa.

Iazigii

Neam sarmatic, așezat la începutul sec I î.e.n. în cîmpia Dunării și a Tisei.

Podoabe din aur și argint din sec. I-III î.e.n. expuse în Sala Dürer din Giula

vestit arheolog maghiar... Și nu în ultimul rînd: de cîteva ani lucrez – în comisia culturală a orașului Giula – cu arheologul **dr. Péter Havassy**. Fiecare dintre cei amintiți se aseamănă: sînt oameni de cultură cu pregătire temeinică, înzestrați cu calități deosebite și vaste cunoștințe umaniste. Fiecare a gîndit și gîndește adînc omenește, cunoaște istoria omenirii în timp și spațiu cu viziune estetică complexă. Primele mele impresii și întîlnirea cu acești oameni de cultură m-au făcut din cazul vieții mele receptiv, și resimt empatie față de această disciplină. Dar nu vreau și nici nu știu să apreciez cuceririle, succesele din acest domeniu, căci sînt diletant în această ramură. Ca atare mă folosesc de DEX și de bibliografia găsită în cataloage.

În luna decembrie, înainte de Crăciun, în Galeria Dürer s-a deschis expoziția *Iazigi, roxolani, alani, sarmați în Cîmpia Ungară* organizată de Muzeul „Erkel” din Giula, inițiată și organizată de mai multe muzee din Ungaria. Publicul poate viziona această expoziție pînă la sfîrșitul anului 1999, ca apoi materialul să fie mutat și expus în orașul Seghedin.

Merită să vizionăm această expoziție cu atenție ca o expoziție de rang european, unde sînt expuse multe obiecte găsite în urma săpăturilor arheologice.

Din cele expuse primim o imagine concretă despre viața socială, politică a acestor triburi care au trăit în sec. I-II î.e.n. Vasele, obiectele de uz casnic, vatra, bijuteriile ne vorbesc despre civilizația triburilor din antichitate, care au pornit de la Tanais și prin marea migrațiune a popoarelor au ajuns și pe aceste meleaguri. Iar mulțumită descoperirilor arheologice, acum și noi putem fi părtași ai acestor revelații primind o imagine despre o cultură dezvoltată dintr-o epocă îndepărtată. Afișul frumos și catalogul bogat și bine redactat ajută în călăuzirea vizitatorului. Recomand expoziția și apreciez că ea merită să fie vizionată și studiată de cît mai multi vizitatori.

Șt. Oroian

cîntecel_(e)

Încă în anul trecut a ieșit de sub tipar un ciclu de poezii cu titlul de *Cîntecel_(e) fast-food poems* de **Romulus Bucur**, prieten de-al nostru, poet, profesor universitar și redactor-șef adjunct al Revistei ARCA din Arad. Volumul a apărut în îngrijirea Editurii PARALELA 45, în Colecția 80.

Întîlnindu-ne la Arad, autorul mi-a dedicat caietul de poezii „cu multă-multă dragoste”, obligîndu-mă în acest fel să fiu și eu părtaș – așa e firea sa – la mesajul transmis prin ele, cînd însuși autorul le cîntă, le gîndește, le fluieră în surdină pe bulevardul Aradului.

Din adîncime țîșnește intelectualul – „spui toamnă și spui tîrziu”. Și aerul vibrează în jurul nostru. Și parcă se așterne ritmul și aritmul cîntece_(e)lor peste noi. Și firele de tort se opresc pe *genunchiul unui picior frumos din centrul imaginii...* Și prietenii știu de ce... Că-i „mai lipsit de apărare ca o frunză.”

Citindu-i versurile, vrînd-nevrînd trebuie să „țopăim”, sărind într-un picior, de ne place ori nu.

Șt. Oroian

cîntecel

ei îi plac:

căteii muzica simfonică și florile
(nemaivorbind de cafeaua lungă și rece)
le poți combina într-un număr
limitat de variante
dar ce senzație de putere
florile căteii și muzica simfonică
să țopăi pe stradă cîntînd
muzica simfonică florile și căteii
la la la la la la
la la la la la la

sau și mai bine

fluierînd

cîntecel_(e)
fast-food poems

Romulus Bucur
seria poezii

PROGRAME TV

25 IANUARIE – 31 IANUARIE

Foaia
românească 7Programul
MTV1 Az MTV
műsora

Január 25. hétfő

5.45 Hajnali gondolatok 5.48 Határtól határig 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.00 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.35 Kincsestár 11.05 Dharma és Greg, avagy kettőn áll a vásár (am. sor.) 11.30 A szerelem jogán (brazíl sor.) 12.00 Híradó 12.15 AKT 12.25 Lezáratlan akták 12.30 UNI-JO 12.40 Erdészház Falkenau (ném. sor.) 13.30 Vízi zsaruk (ausztrál sor.) 14.20 Alfa szolgálat 14.35 Reflektorfényben 14.35 Szomszédok (ism.) 15.10 Derült égből egy család (német sor.) 16.00 Nemzetiségi magazinok (cigány, szlovák) 17.00 Segítség 17.15 Új Reflektor Magazin 17.45 Körzeti híradók 18.00 Gyorssegély 18.10 Euro-percek 18.15 Ki marad a végén? 18.40 Maradj velünk! 18.45 A legkisebb ugriflú 19.00 A bestia (brazíl sor.) 19.30 Híradó 20.00 A legjobb szándékok (svéd sorozat) 21.30 Tinédzserparti - nem csak fiataloknak 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Szabad verseny 23.05 Lute, egy öntörvényű élet (sp. sor.).

Január 26. kedd

5.45 Hajnali gondolatok 5.48 Határtól határig 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 9.35 Kincsestár 11.05 Dharma és Greg, avagy kettőn áll a vásár (am. sor.) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Híradó 12.15 AKT 12.25 Lezáratlan akták 12.30 UNI-JO 12.40 Forma-1 (francia-kanadai-magyar sor.) 13.25 Tattingeres (am. sor.) 14.15 Magyar felfedezők 14.35 Gyöngyök 15.10 Derült égből egy család (ném. sor.) 16.00 Nemzetiségi magazinok (szlovén, német) 16.50 Csellengők 17.00 Hazanéző 17.45 Körzeti híradók 18.00 Katolikus krónika 18.20 Hang-szál(II) 18.45 Gyerekeknek 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Vészhelyzet (am. sor.) 20.45 Kriminális – Bomba story 21.00 Kriminális 21.30 Telemázi 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Publikum 23.00 MM 23.10 Da Capo (magyar film).

Január 27. szerda

5.45 Hajnali gondolatok 5.48 Határtól határig 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.35 Kincsestár 11.05 Dharma és Greg, avagy kettőn áll a vásár (am. sor.) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Híradó 12.15 AKT 12.30 UNI-JO 12.40 Forma-1 (francia-kanadai-magyar sorozat) 13.30 A mi huszadik századunk (angol sor.) 14.25 Jelfák 14.35 Zöldövezet 15.10 Derült égből egy család (ném. sor.) 16.00 Nemzetiségi magazinok (horvát, román) 16.50 Életjel 17.00 Tükörkép 17.40 Adok-kapok 17.45 Körzeti híradók 17.55 Tanúságtevők 18.25 Hang-szál(II) 18.50 A kiscsacsi kalandjai 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 A kulcs 21.00 Familia Kft. 21.25 1989 - hónapról hónapra 22.10 Hírek 22.10 Aktuális 22.35 Kenő 22.40 Telesport magazin 23.15 A John Nugent Quartet.

Január 28. csütörtök

5.45 Hajnali gondolatok 5.48 Határtól határig 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.35 Kincsestár 11.05 Dharma és Greg, avagy kettőn áll a vásár (am. sor.) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Híradó 12.15 AKT 12.30 UNI-JO 12.40 Második lehetőség (am. sor.) 13.30 Tattingeres (am. sor.) 14.20 Drog-szerviz 14.35 Arisztokraták 15.10 Derült égből egy család (ném. sor.) 16.00 Együtt 17.00 Erdőkerülő 17.20 Kormányvó 17.45 Körzeti híradók 18.00 „...hogy az emberben a testvérét nézze...” 18.20 Hang-szál(II) 18.45 Mackó apó meséi 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 A legjobb szándékok (svéd sor.) 21.20 A XX. század nagy románcai (angol sor.) 21.45 Extrém sportok 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 VilágKép 23.00 MM 23.10 Amatőr (am. tévéfilm).

Január 29. péntek

5.45 Hajnali gondolatok 5.48 Határtól határig 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.35 Kincsestár 11.05 Dharma és Greg, avagy kettőn áll a vásár (am. sor.) 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Híradó 12.15 AKT 12.30 Környezetvédelmi hírek 12.40 Szenczácó (kanadai sor.) 13.30 Teljes biztonsággal (am. sor.) 14.15 Drog-szerviz 14.25 Gaia 15.00 Életmódkalauz 15.30 Pillangósziget (ausztrál sor.) 16.00 Körzeti magazinok 17.00 Égyüdrők 17.30 Téka 17.40 Pardon, lehetne kevesebb? (rajzfilm-sor. az adóról) 17.45 Körzeti híradók 18.00 Ablak 19.00 Mézga család 19.30 Híradó 20.00 A nyakék románc (fracia-olasz sorozat) 21.00 „Társkeresés N.1463” (tévéfilm) 22.10 Hírek 22.25 Aktuális 22.45 Kenő 22.50 Ut a pokolba (fr.-am. film).

Január 30. szombat

6.00 Aranyfűst 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Harry és még egy jómadár 8.35 Skaidi (norvég sor.) 9.05 ZeneGép 9.25 Fazonok 9.50 Hol-mi? 10.15 Trópusi hőség (kanadai-izraeli sor.) 11.05 Szerelmek Saint-Tropez-ban (fr. sor.) 12.00 Hírek 12.10 Mr. Bean iskolába megy (angol burleszk) 12.35 Népzenei magazin 13.00 Válaszolunk a nézők telefonjaira 13.30 Telesport 15.00 Divat 2000 15.30 Telesport 17.00 Célkereszt 18.00 Háló 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Lottóshow 19.20 Európai időjárás körkép 19.30 Híradó 20.00 Így is, úgy is 21.00 A kasszandra ájtáró (angol-olasz-NSZK film) 23.10 Ój meg újra! (angol film).

Január 31. vasárnap

7.00 „Így szól az Úr!” 7.05 Kék egér 7.15 Süsü, a sárkány kalandjai 7.45 Kukucs 8.15 Kisokos 8.40 A gyűszűnyi erdő lakói 9.05 Egészségedre! 9.30 Tévémagiszter 10.35 Mr. Bean mozgásba lendül 11.00 „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” 12.00 Hírek 12.05 Szerencsepercek 12.35 Nóta-böngésző 13.00 Gazdátév (magazinműsor) 13.30 Telesport 15.05 Médiamix 15.35 Örömhír 16.00 Delta 2000 16.30 Telesport 18.00 Őn dönt! 19.00 A Hét 20.00 Ally McBeal (am. sor.) 20.45 Telesport 21.00 Show-bálvány 22.35 Elvált férjek klubja (dokumentumfilm).

Programul
TV2 A TV2
műsora

6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 9.45 Edes hármásban 10.15 Satöbbi 10.45 Kakuk! 11.10 Igazi szellemirtók 11.35 Mindent tudni akarok! 11.40 Közvetlen ajánlat 12.30 Gyökereink 13.00 A tudás titkai (ismeretterjesztő magazin) 13.30 Szeretném ha megszületnél (amerikai film) 15.10 Kedves nővérek (német sorozat) 15.35 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Baywatch – Forró éjszakák (am.-ném. sor.) 20.45 JAG – Becsületbeli ügyek (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.45 Zsarublués (am. sor.) 23.30 Családi kötelékek (amerikai sorozat) 24.00 Kuk@c 0.30 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 9.45 Edes hármásban 10.15 Satöbbi 10.45 Kakuk! 11.10 Milla szupersztár 11.35 Mindent tudni akarok! 11.40 Közvetlen ajánlat 12.30 Premier (kulturális ajánló-műsor) 13.00 Esély 13.30 A gyermekkor vége (amerikai film) 15.10 Kedves nővérek (német sorozat) 15.35 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Herkules (am. sor.) 20.45 Sentinel – Az őrzem (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.45 Szép új világ (világmagazin) 23.15 Magnum (am. sor.) 24.00 Hozam (gazdasági magazin) 0.10 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 9.45 Edes hármásban 10.15 Satöbbi 10.45 Kakuk! 11.10 Milla szupersztár 11.35 Mindent tudni akarok! 11.40 Közvetlen ajánlat 12.30 Hűség az Isten 13.00 Tegnap csodái (kisfilm) 13.30 Joyce diadala (amerikai film) 15.10 Kedves nővérek (német sorozat) 15.35 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Columbo (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.45 Vezeklés (szovjet film) 1.50 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 9.45 Edes hármásban 10.15 Satöbbi 10.45 Kakuk! 11.10 Milla szupersztár 11.35 Mindent tudni akarok! 11.40 Közvetlen ajánlat 12.30 Segíts magadon! 13.00 Színkép 13.30 Ne sírj utánam (amerikai film) 15.10 Kedves nővérek (német sorozat) 15.35 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Forró nyomon 20.45 Légi zsaruk (német sor.) 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.45 Jolly Joker (német sor.) 23.35 Magyarország holnap 0.05 Szép új világ (magazin) 0.30 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 9.45 Edes hármásban 10.15 Satöbbi 10.45 Kakuk! 11.10 Milla szupersztár 11.35 Mindent tudni akarok! 11.40 Közvetlen ajánlat 12.30 Follow me 13.00 Kuk@c 13.00 Összetört álmok (amerikai film) 15.10 Kedves nővérek (német sorozat) 15.35 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Dárdó 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.45 Szeszélyes éjszakák 0.15 Playboy-show (erotikus műsor).

6.30 Könyvek könyve 7.00 TV2 Matiné 9.45 Szemtanú 10.10 Világjárók (utazási magazin) 10.45 Egy úr az úrból (am. sor.) 11.15 Fő az étel! 11.30 Családban marad (am. sor.) 12.00 Mozivárás 12.30 Madison (kanadai ifjúsági film) 13.00 Gimi dili 13.30 Slágerlista 14.00 Partyzán 14.30 Bajnokakadémia (angol ifj. sor.) 15.30 Vadnyugati kalandorok. (amerikai western) 17.00 Miért éppen Alaszka? (am. sor.) 17.50 Kaméleon (am. sor.) 18.40 Álomsztori 19.00 Tények 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Anastasia (olasz-amerikai film) 21.45 Messze még a hajnal. (amerikai film) 23.25 Y-akták (kanadai sci-fi sor.) 24.00 Erzékek birodalma (am. erotikus film).

6.30 Könyvek könyve 7.00 TV2 Matiné 9.00 Szelek szárnyán (kanadai sor. ism.) 9.45 Boomer (am. sor.) 10.10 Gyermekrablások a Palánk utcában (magyar film) 11.35 Lacikonyha 12.00 Nótaszó 13.00 Hűség az Isten (vallási magazin) 13.30 Premier (kulturális ajánló) 14.00 Afrika elefánt 14.45 Szelek szárnyán (kanadai sor.) 15.35 Petrocelli (am. sor.) 16.30 A Szuper csapat (am. sor.) 17.30 Xena (am. sor.) 18.30 Tények 18.45 Napló 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Anastasia (olasz-amerikai film) 21.50 Gó! Gó! Gó! 22.45 Nyugat 23.15 Circus Maximus (magyar film) 0.50 Vers éjféli után.

Programul
RTL Klub RTL Klub
műsora

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Megveszem ezt a nőt (mex. sor.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Országház (ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Elettér 13.20 Recept Klub 13.30 Vészhelyzet (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (fr. sor.) 16.30 Esmeralda (am. sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Meglepő és Mulatságos Friderikusz Sándorral 22.15 Híradó 22.30 Adrenalin (német thriller) 0.05 Pont hu 0.35 Fókusz 0.55 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Megveszem ezt a nőt (mex. sor.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Antenna 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Elettér 13.20 Recept Klub 13.30 Vészhelyzet (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia filmsor.) 16.30 Esmeralda (mexikói sorozat) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sorozat) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Marha-konzerv-akció (francia vígjáték) 21.50 Híradó 22.00 MMM (Mi? Mennyi? Miért?) 23.05 Jogában áll hallgatni (am. sor.) 24.00 Antenna (ism.) 0.30 Fókusz (ism.) 0.50 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Megveszem ezt a nőt (mex. sor.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 A Dunánál 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Elettér 13.20 Recept Klub 13.30 Vészhelyzet (am. sorozat) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia sorozat) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (mexikói sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 A bohóc (német sor.) 20.55 Új Frei-dosszié 21.55 Híradó 22.10 Öreg-lányok (am. sor.) 22.40 Dóra mozija 23.10 Gyermek az éjszakában (am. thriller) 0.45 Fókusz (ism.) 1.05 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Megveszem ezt a nőt (mex. sor.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Pont hu (ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Elettér 13.20 Recept Klub 13.30 Vészhelyzet (am. sorozat) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia sorozat) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (mexikói sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt 20.00 Pensacola – A név kötelez 20.50 Kaszkadőrök élet és halál között (am. film) 21.40 Híradó 21.55 Megdöbbentő világ – R riporterek Klubja 22.55 Dzsungelláz (amerikai film) 0.15 Fókusz (ism.) 0.35 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Megveszem ezt a nőt (mex. sor.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Bibliai kalandok 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Elettér 13.20 Recept Klub 13.30 Vészhelyzet (am. sorozat) 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia sorozat) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (mexikói sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt. 20.00 Rettenetes péntek (am. film) 21.35 Híradó 22.50 Életvesztélyben 22.50 RTL Night Klub. Ellen (am. sor.) 23.15 Kiéhezve (am. horror-sor.) 23.45 Vágyak háza (am. erotikus sor.) 0.15 Beavis és Buttthead (am. rajzfilmsor) 0.40 Fókusz (ism.) 1.00 Divatklip.

6.30 Bibliai kalandok (ism.) 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 Az elveszett világ (amerikai sorozat) 12.00 Bravo Tv 13.00 Kedvenc 13.40 Egy óra múlva itt vagyok (magyar sor.) 14.40 American Graffiti (amerikai film) 16.40 Kung-fu (amerikai sor.) 17.30 Sliders (amerikai sor.) 18.20 Zenész 18.45 Híradó 19.05 Fókusz plusz 19.30 Csilláz 20.00 Gálvölgyi-show 21.55 RTL Sport Klub 23.05 Híradó 23.20 Neve: Senki (am. sor.) 0.10 Fókusz plusz (ism.) 0.30 Divatklip.

6.30 Ez nem boszorkányság! 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 Enid Blyton kalandfilmsorozata (amerikai sor.) 12.00 BUGS – A cég hullámhosszán (angol sor.) 13.00 Hírek 13.10 A világ körül 14.05 Gyilkos sorok (amerikai sor.) 15.00 Knight Rider (am. sor.) 15.55 Meglepő és Mulatságos Friderikusz Sándorral 18.15 Kész átvérés (kandi kamera) 18.45 Híradó 19.05 Akták 19.30 Vasárnap kiadás (kulturális magazin) 20.00 Fortress – 33 emelet mélyen a pokolban (amerikai film) 21.40 Igaz történetek: Viszlát, szüleim! (am. film) 23.10 Híradó 23.25 Országház (heti magazin) 23.55 A világ körül 0.45 Akták (ism.) 1.10 Divatklip.

Programul
TV România A Român
TV műsora

11.00 TVR Info 11.05 TVR Craiova 12.00 Serial (R). Destine în vremuri de război 13.00 TVR Info 13.10 Serial (R). Santa Barbara 14.00 Tennis: Australian Open. Primul rezumat al zilei 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Scena 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Nick Freno 17.35 Serial. Stăpinul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Serial. Primul val 20.50 Memorialul durenii 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Dansînd cu stelele 23.00 Înflinirea de la miezul nopții.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Credo (R) 12.00 Serial (R). Destine în vremuri de război 13.00 TVR Info 13.10 Tennis: Australian Open. Primul rezumat al zilei 14.10 Emisiune pentru persoane cu handicap 14.35 Arhive românești 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Desene animate 16.30 În flagrant 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Nick Freno 17.35 Serial. Stăpinul lumii 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Telecinemateca. Cinderella Liberty 22.55 Jurnalul de noapte 22.10 Opinia publică 23.10 Studioul șlagărelor.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Sensul tranziției (R) 12.00 Serial (R). Mistere și minuni 13.00 TVR Info 13.10 Tennis: Australian Open. Primul rezumat al zilei 14.10 Tradiții 14.30 Pro Patria 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Desene animate 16.30 Medicina pentru toți 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Nick Freno 17.35 Serial. Familia Simpson. 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Campionatele Europene de patinaj artistic 22.10 Jurnalul de noapte 22.30 Memoria exilului românesc 23.30 Video-tonomatul nocturn.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Pentru Dv. Doamnă! 12.00 Serial (R). Mistere și minuni 13.00 TVR Info 13.10 Tennis. 14.10 Recital Etno Pop 14.30 Eclesiasit '99 15.00 Convietauri 16.00 Desene animate 16.30 Timpul Europei 17.00 TVR Info 17.10 Serial: Infidelități 18.00 Serial. Sunset Beach 18.50 Rezultatele tragerilor Super Loto 5/40 și Expres 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Campionatele Europene de patinaj artistic 22.15 Reflecții rubere 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Pariul trio 22.50 Bank-Note 23.15 Magazin muzical-umoristic.

5.00 România, ora 5 fix! 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 De la lume adunate... 11.30 Convietauri 12.00 Serial (R). Mistere și minuni 13.00 TVR Info 13.10 Tennis. 14.10 Ecoturism 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Repere vitale 16.30 Mapamond 17.00 Desene animate 18.00 Serial. Sunset Beach 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun! 19.00 Jurnal 20.00 Campionatele Europene de patinaj artistic 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Planeta cinema: Înflinirea cu Sanda Manu 23.20 Cinematograful de noapte..

6.00 Bună dimineața de la Timișoara și de la București! 7.30 Alfa și Omega 8.00 TVR Info 8.05 Tip Top Mini Top 9.00 Lumină din lumină 10.00 Film. 11.30 Ordinea publică 12.00 A doua alfabetizare 12.30 Ecranul 13.00 TVR Info-Magazin 13.30 Șlagăre 98 14.00 Super gol show 14.50 Gala laureatilor Campionatelor Europene de patinaj artistic 17.30 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 16 ani 17.55 Serial de călătorii: Național Geographic 18.45 Tragerile Loto special 6/49 și Noroc 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun 19.00 Jurnal 19.30 Serial. Prada 20.25 Concert 21.25 TVR Info 21.30 Filmele secolului. – Colecția Warner 24.00 Tennis.

6.00 Bună dimineața de la ... București! 7.30 Lumină din lumină 8.00 TVR Info 8.05 Desene animate 8.30 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 11.00 Viața satului 12.00 Biserica satului 12.10 Tezaur folcloric 13.00 TVR Info-Magazin 13.30 Șlagăre 98 14.00 Super gol show 14.50 Gala laureatilor Campionatelor Europene de patinaj artistic 17.30 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 16 ani 17.55 Serial de călătorii: Național Geographic 18.45 Tragerile Loto special 6/49 și Noroc 18.55 Doar o vorbă „să-i” mai spun 19.00 Jurnal 19.30 Șapte zile în România 20.00 Film. 21.30 TRV Info 21.35 Telesport 21.40 Pariul Trio 21.45 Serial. D.-na King, agent secret 22.35 Divertisment nocturn 23.30 Time Out.

Luni, 25 ianuarie

Marți, 26 ianuarie

Miercuri 27 ianuarie

Joi, 28 ianuarie

Vineri, 29 ianuarie

Simbătă, 30 ianuarie

Duminică, 31 ianuarie

ÎN LIMBA MATERNA – emisiune radiofonică în limba română

25 IANUARIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Emisiune religioasă preluată de la Radio Vocea Evangheliei 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 IANUARIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 IANUARIE, JOI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Magazinul „Lumea femeilor” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 IANUARIE, VINERI (redactor: Ana Cioca)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15 Ce mai e nou la liceul românesc...? – de la Giula relatează Edit Bordaș 11.20 Românii din Voivodina – relatează Cornel Mata din Vișeu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.45 Revista presei „Foaia românească” 11.50 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 „Party Time” – emisiune muzicală pentru tineret 15.00 „Pe undele Europei” – magazin euroregional, realizat de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 15.58 Încheiere.

31 IANUARIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.20 Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile, reportajele difuzate în cursul săptămânii) 15.20 Sinteză evenimentelor săptămânii – program informativ preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Avanspremiera Ecranul nostru
20 ianuarie 1999

Programul românesc al Televiziunii Maghiare în această săptămână oferă telespectatorilor un reportaj de mai lungă durată, în care va fi prezentat un medic veterinar din Chitighaz, care totodată este și profesor de limba engleză. Camera de luat vederi a filmat și la Giula, unde și-a început activitatea din anul noul și Autogovernarea românească locală.

Redactor: Ștefan Crâsta Prezentator: Aurel Becan
Redactor-știri: Eva Iova

FM 92,1 STEREO

RADIO VOCEA

EVANGHELIEI ORADEA

5.00–5.30 Actualități BBC 5.30–7.00 Bună dimineața 7.00–7.20 Știri locale 7.30–8.30 Muzică și meditații biblice 8.30–9.30 Predică 9.30–11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00–12.00 Divina armonie 12.00–13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00–13.30 Actualități BBC 13.30–15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00–16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00–17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00–17.45 Actualități BBC 17.45–18.00 Anunțuri și reclame 18.00–18.45 Reluare: Predică 18.45–19.10 Emisiune pentru copii 19.10–19.30 Muzică 19.30–20.00 Cu brațele deschise 20.00–20.30 Actualități BBC 20.30–21.00 Cartea pe unde radio 21.00–22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00–23.00 Predică 23.00–5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA
SW 49 m, zilnic 18.00–18.45
MW 1395 kHz, luni, marți 21.15–21.30

Ce le trece unora
PRIN MINTE?

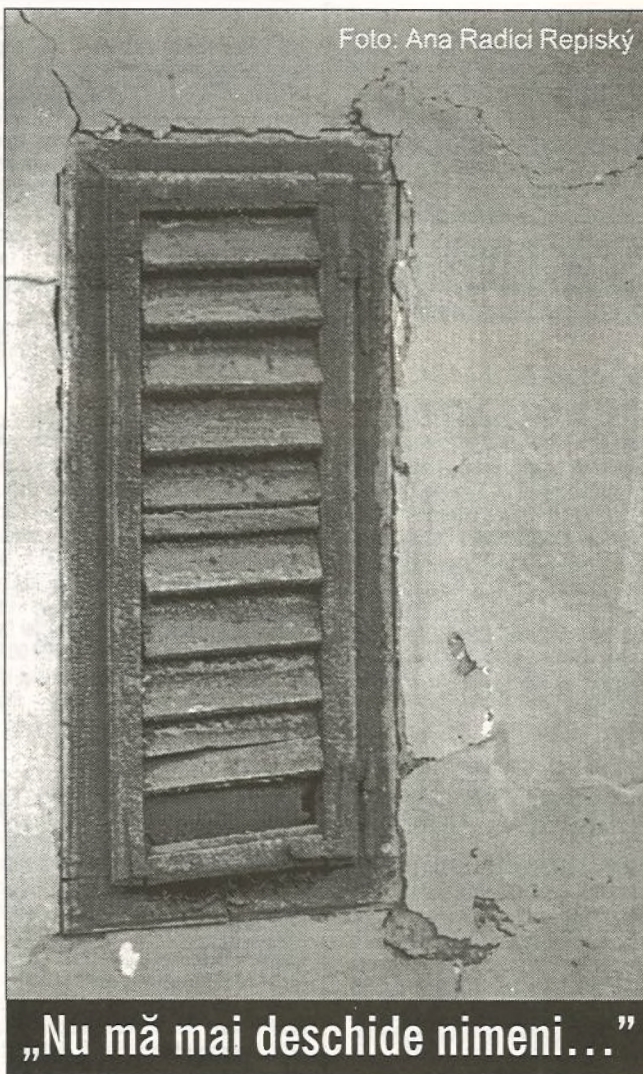
● Omul de zăpadă rămîne una din modalitățile de distracție cele mai atrăgătoare pentru copii, care așteaptă „materia primă” cu sufletul la gură în fiecare iarnă... Elevii Școlii Winster, din nordul SUA (statul Montana) au realizat – cu ajutorul schelelor – un om de nea cu înălțimea de... 28,45 metri! Diametrul capului a fost de 2,5 metri, iar pentru nasturi s-au folosit 112 bucăți de cărbune de tip cocs. Giganticul personaj a rezistat 48 de zile, după care a început, fatalmente, să plîngă... sub razele Soarelui.

● Fără schele, un grup de copii ai unei școli din Nantomars, Franța, au durat un om de zăpadă de 5,8 metri. Pentru această performanță, autorii s-au folosit de picioroange.

● Un grup de întreprinzători din New York a făcut avere vînzînd pe străzile orașului oameni de zăpadă din fulgi de poliuretan expandat, ornat cu toate cele necesare, și care rezistă cu brio la temperatura camerei. Secretul afacerii l-a constituit buletinul meteorologic din perioada respectivă, care anunța o iarnă secetoasă în zona New York-ului.

● La Carnavalul Oamenilor de Zăpadă de la Stockholm au participat anul trecut peste două mii de persoane deghețate corespunzător. Numai că organizatorii au pus condiția ca să nu fie doi „oameni” ornaț la fel. Întrucît au înviorat atmosfera și femeile de zăpadă, au fost aleși Miss și Mister de zăpadă – titluri care au răsplătit imaginația cea mai fecundă a participanților. Juriul s-a oprit asupra perechii „Adam și Eva” de nea... Din păcate, nu deținem fotografii.

Foto: Ana Radici Repisky

„Nu mă mai deschide nimeni...”

SPORT

Olimpiada Albă din 2002

Olimpiada de la Salt Lake City este din ce în ce mai neagră și mai pătată de suspiciuni. De ce? Pentru că un influent membru al Comitetului Olimpic Internațional tocmai a scos un profit de 60.000 de dolari în urma unei tranzacții imobiliare efectuate cu ajutorul unui organizator al viitoarei Olimpiade. Casa, căci despre o casă este vorba, este în Salt Lake City iar proaspătul îmbogățit este din Africa. După acest scandal, președintele și vicepreședintele Comitetului de Organizare au demisionat. Din păcate locul de desfășurare al Olimpiadei nu mai poate fi schimbat chiar dacă s-ar dovedi și alte nereguli. Pînă la urmă tot sportul va fi cel care va pierde din cauza boicoturilor ce vor urma.

O sută de ani de istorie

Federația Italiană de Fotbal va împlini o sută de ani de existență. Pentru a marca această dată istorică, pe lângă festivitățile clasice, ea va organiza la Roma un meci de gală între Italia și o selecționată a Restului lumii.

Federația italiană a fost fondată în 1898, la Torino, de către contele Luigi D'Ovidio. Primul campionat național, disputat într-o singură etapă, la Torino, a cunoscut succesul echipei Genoa, care joacă în prezent în divizia secundă.

Cu trei victorii (1934, 1938, 1982) și două locuri de finalistă (1970, 1990), Italia ocupă locul al treilea în palmaresul Cupei Mondiale, după inegalabila Brazilia, cu cele patru victorii, și Germania, cu trei victorii și trei finale disputate.

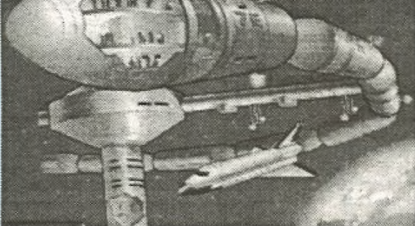
E bine
de știut

19000 este numărul de pași pe care îi facem în medie pe zi, ceea ce înseamnă aproximativ 15000 km de mers într-o viață, sau, de 3 ori și jumătate înconjurul planetei. Un argument serios pentru a acorda mai multă grijă picioarelor noastre și eventualelor lor suferințe.

UMOR

Petrică vizitează împreună cu părinții grădina zoologică. Ajungînd la zebre exclamă uimit:
– Uite, tată! este deja amiază și acest cal încă poartă pijama!

Un hotel de... o mie

După ce multă vreme „turismul spațial” a părut multora o simplă fan-tezie, bună cel mult pentru sfîrșitul mileniului viitor, poate, iată că această pare a se pregăti să... decoleze! Astfel, nu avem doar proiectul unui hotel Hilton pe Lună, ci și pe cel al unui hotel... orbital.

Cu o structură asemănătoare celei

de stele

„lansate” de Arthur Clarke în faimoasa „Odișea spațială 2001”, hotelul ar urma să fie construit din rezervoarele uriașe ale navei spațiale care, după utilizare sînt lăsate să cadă spre Pămînt, dezintegrîndu-se la intrarea în atmosferă. Ideea de a le recupera este evident motivată și de costul acestora (peste o sută de milioane de dolari fiecare), bani altminteri aruncați... în spațiu.

Hotelul proiectat de cei 500 de cercetători și ingineri conduși de americanul Gene Meyers ar costa peste șapte miliarde de dolari și ar putea găzdui 400 de persoane. Oaspeții ar vedea stelele de șase ori mai străluci-

toare decît pe Pămînt, ar face un tur complet al Terrei la fiecare 90 de minute și ar putea efectua exerciții de recuperare fizică în structura centrală, unde gravitația, va fi zero. Altminteri, pe inelul format prin unirea între ele a celor 12 rezervoare, lungi de 60 de metri fiecare, gravitația va fi cam jumătate din cea normală, și datorită faptului că, tocmai pentru a crea o gravitație artificială, inelul se va roti în jurul propriei axe cu o rotație la fiecare minut.

Prețul unei săptămîni... la cea mai mare înălțime? Cam 400 de milioane de dolari. Tacîm complet! Cam scump... dar ce mai este astăzi ieftin!?